

Гавриш Л.М.

РОЗВИТОК КОМБІНАЦІЙНОГО ЗОРУ В ШАХІСТА

Наявність розвиненого комбінаційного зору – невід’ємна складова шахіста-практика. Для розвинення комбінаційного зору застосовуються такі вправи: розв’язання шахових задач, розв’язання шахових етюдів, розв’язання шахових комбінацій, аналіз партій видатних шахістів тактичного стилю.

Шахові задачі та етюди – штучно створені позиції. У шахових задачах треба поставити мат за певну кількість ходів. У шахових етюдах завдання – досягнення виграшу або нічиєї. Шахові задачі та етюди поділяються на близькі до практичних та мало ймовірні, але теоретично можливі.

Для тренувань застосовуються обидва типи позицій, але переважно, приблизно 90%, ті з них, що нагадують положення з практичних партій. 10% позицій, що не мають практично значення, розв’язують для розвитку фантазії. Питома вага задач і етюдів розподіляється як 20:80 (%). Це пояснюється практичними цілями – етюди ближче до практичної партії, ніж шахові задачі.

Розв’язання шахових комбінацій – це знаходження форсованих варіантів у позиції, що зустрілася в шаховій партії. Шахові комбінації розрізняють за складністю і типом комбінаційного мотиву. Комбінація може вміщати в себе один і більше комбінаційних мотивів.

Складність комбінацій залежить від ступеню очевидності прихованого мотиву і кількості ходів, що необхідно розрахувати. На першому етапі студентам пропонуються для розв’язання позиції, що вміщують тільки один комбінаційний мотив і кількість ходів у розрахунку двома-трьома.

Таким чином, упродовж 8-10 занять студенти знайомляться з усіма основними комбінаційними мотивами.

На другому етапі студентам пропонуються завдання з одним комбінаційним мотивом і розрахунком варіантів на 3-4 і більше ходів.

На третьому етапі студентам пропонуються позиції, що вміщують більше одного комбінаційного мотиву, але розрахунок варіантів не перевищує 3-4 ходів.

На четвертому етапі використовуються складні завдання, що вміщують декілька комбінаційних мотивів і довжина розрахунку вміщає понад 5 ходів.

Для аналізу партій, насичених комбінаційними варіантами, використовуються партії Морфі, Чигорина, Альохіна, Таля, Каспарова.